

**ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΟΙΧΤΗΣ
ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ**

Διονυσία Καλλινίκου, Αναπληρώτρια καθηγήτρια Νομικής Σχολής
Πανεπιστημίου Αθηνών
email: kallinikoudionysia@yahoo.gr

Βασιλική Στρακαντούνα, Βιβλιοθηκονόμος Νομικής Σχολής
Πανεπιστημίου Αθηνών
email: vstrakan@lib.uoa.gr

Προσέγγιση

- **Ανοιχτή πρόσβαση και νομική πληροφόρηση**
  - **Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας ενός ακαδημαϊκού αποθετηρίου και ενός κόμβου ανοιχτής πρόσβασης με έργα της νομικής επιστήμης**
  - **Προσδιορισμός της έννοιας του «Δημοσίου Τομέα» υπό το πρίσμα της Πνευματικής Ιδιοκτησίας**
-

Ανοιχτή πρόσβαση και νομική πληροφόρηση

- Αύξηση κόστους επιστημονικών εκδόσεων
  - Εναλλακτικές λύσεις: «open access publishing»
    - Συμβατικές έντυπες εκδόσεις περιοδικών + και διάθεση του υλικού, με πληρωμή δικαιωμάτων, σε νομικές βάσεις δεδομένων
    - Η έντυπη μορφή διατίθεται και σε ψηφιακή (με επιπλέον κόστος)
    - Υψηλά κόστη πρόσκτησης και πρόσβασης σε νομικό περιεχόμενο
    - Αδυναμία Βιβλιοθηκών να παρέχουν σύγχρονες υπηρεσίες
-

Ακαδημαϊκά αποθετήρια

- ❑ Προβολή δραστηριοτήτων και αύξηση κύρους Ιδρυμάτων
  - ❑ Υποστήριξη πρωτοβουλιών επιστημονικού προσωπικού για αυτοαρχαιοθέτηση
  - ❑ Ορατότητα και προσβασιμότητα χωρίς περιορισμούς
  - ❑ Δυνατότητα δημιουργίας νέων αξιόπιστων επιστημονικών εκδόσεων
  - ❑ Θεμελίωση έγκυρου συστήματος αξιολόγησης της επιστημονικής έρευνας
-

Νομικά αποθετήρια: Πύλες πρόσβασης σε νομικό περιεχόμενο

- ❑ Δημιουργία περιοδικών ανοιχτής πρόσβασης
  - ❑ Δημοσίευση σε προσωπικές ιστοσελίδες
  - ❑ Υποβολή υλικού σε ψηφιακά αρχεία ή αποθετήρια (εμπορικά ή μη)
    - ❑ Legal Scholarship Network
    - ❑ Bepress legal Repository
    - ❑ NELCO Legal Repository

    - ❑ Registry of Open Access Repositories (δεν εντοπίζεται στην Ευρώπη αποθετήριο με αμιγώς νομικό περιεχόμενο)
    - ❑ Directory of Open Access Journals(53 law journals)
-

Νέες υπηρεσίες στις βιβλιοθήκες νομικών επιστημών

- **Λειτουργικό μοντέλο διαχείρισης του παραγόμενου από την νομική επιστημονική κοινότητα υλικού**
    - **Αποθετήριο της πνευματικής παραγωγής του επιστημονικού και ερευνητικού προσωπικού, των φοιτητών.....,**
    - **Θεματική πύλη πρόσβασης σε έργα της νομικής επιστήμης που:**
      - **παράγονται στα Ιδρύματα και απορρέουν είτε από την εκπαιδευτική διαδικασία είτε από ερευνητικά προγράμματα**
      - **ανήκουν στις βιβλιοθήκες και εμπίπτουν στους περιορισμούς που αφορούν τη διάρκεια του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας ή έχει εξασφαλιστεί η άδεια αξιοποίησης τους για το συγκεκριμένο σκοπό**
-

Οφέλη

- ❑ Συγκέντρωση, οργάνωση, διατήρηση, διάχυση του υλικού που παράγεται εντός των Ιδρυμάτων
  - ❑ Διευκόλυνση της επικοινωνίας και της συνεργασίας
  - ❑ Προώθηση και προβολή της επιστημονικής παραγωγής
  - ❑ Δημιουργία έγκυρων επιστημονικών νομικών εκδόσεων
  - ❑ Άμεση πρόσβαση και χρήση του υλικού
  - ❑ Βελτίωση και αναβάθμιση των υποδομών αρχειοθέτησης
  - ❑ Διατήρηση για σκοπούς μακροχρόνιας πρόσβασης σπάνιων έργων
  - ❑ Αναβάθμιση του ρόλου των νομικών βιβλιοθηκών
-

Θεσμικό πλαίσιο

Ζητήματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας

- ❑ Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας έχει αποκλειστικό και απεριόριστο χαρακτήρα, αλλά υπόκειται σε όρια
  - ❑ Στο πεδίο εφαρμογής της πνευματικής ιδιοκτησίας ανήκουν τα έργα ως άυλα αγαθά
  - ❑ Βασικά στοιχεία του έργου είναι η μορφή και η πρωτοτυπία
  - ❑ Η ιδέα δεν αποτελεί αντικείμενο προστασίας με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας παρά μόνο αν πάρει ορισμένη μορφή
-

Τα δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας και η διάρκεια προστασίας

- **Ηθικό και περιουσιακό δικαίωμα** (+ 70 έτη)

  - Για έργα που μετά τη λήξη της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας για πρώτη φορά νομίμως δημοσιεύονται ή παρουσιάζονται στο κοινό, προβλέπεται ένα **συγγενικό δικαίωμα** (25 έτη)
    - Μετά την πάροδο του προβλεπόμενου χρόνου το έργο εμπίπτει στο δημόσιο τομέα και η εκμετάλλευσή του είναι ελεύθερη με την επιφύλαξη της άσκησης από το Δημόσιο εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Πολιτισμού, του ηθικού δικαιώματος
-

Πνευματική Ιδιοκτησία και «Δημόσιος Τομέας»

- Από το πεδίο εφαρμογής της πνευματικής ιδιοκτησίας αποκλείονται ορισμένες κατηγορίες «έργων» με στόχο την ευρύτερη δημοσιότητα και κυκλοφορία προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος
  - Με βάση το Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας ο Δημόσιος Τομέας αφορά μόνο τα έργα που έχει λήξει η διάρκεια προστασίας
  - Το υλικό που εμπίπτει στο δημόσιο τομέα μπορεί ελεύθερα να ψηφιοποιηθεί και να διασωθεί στο πλαίσιο λειτουργίας των εθνικών αποθετηρίων
-

Νομικό αποθετήριο: περιεχόμενο (1)

- ❑ Πληροφορίες δημοσίου τομέα (νόμοι, προεδρικά διατάγματα, αποφάσεις, και ενδεχομένως σχέδια νόμων και προπαρασκευαστικών επιτροπών)
  - ❑ Σπάνιο υλικό που φιλοξενείται στις βιβλιοθήκες Νομικών Επιστημών και για το οποίο η διάρκεια προστασίας έχει παρέλθει
  - ❑ Έργα που παράγονται από το διδακτικό προσωπικό, τους ερευνητές και τους φοιτητές ή προκύπτουν από δια-ιδρυματικές συνεργασίες με άλλες νομικές σχολές της Ελλάδος αλλά και του εξωτερικού **(με άδεια των συγγραφέων)**
  - ❑ Επιστημονικά άρθρα ή τμήματα έργων τα οποία έχουν ήδη εκδοθεί **(με άδεια συγγραφέων και εκδοτών)**
-

Νομικό αποθετήριο: περιεχόμενο (2)

- ❑ Διδακτορικές διατριβές που εκπονούνται στις Νομικές Σχολές **(με άδεια του διδάκτορα)**
  - ❑ Διπλωματικές εργασίες όλων των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών των Νομικών Σχολών **(με άδεια του συγγραφέα)**
  - ❑ Εργασίες σεμιναρίων και υλικό που δημιουργείται κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας **(με άδεια των καθηγητών και των φοιτητών)**
  - ❑ Εργασίες ή μελέτες που χρηματοδοτούνται από ερευνητικά προγράμματα
  - ❑ Πρακτικά Συνεδρίων και ημερίδων επιστημονικών ενώσεων **(με την άδεια των ενώσεων)**
  - ❑ Έργα ή τμήμα αυτών που διατίθενται από τους εκδότες ή τους συγγραφείς για το συγκεκριμένο σκοπό
-

Οι λοιπές προϋποθέσεις του διττού εγχειρήματος

- Στήριξη από τους διοικητικούς, οικονομικούς και τεχνολογικούς μηχανισμούς των Ιδρυμάτων
    - Καθιέρωση πολιτικών συγκέντρωσης, διατήρησης, πρόσβασης και προώθηση πολιτικών υποχρεωτικής κατάθεσης
    - Καθιέρωση διαδικασιών αξιολόγησης και θέσπισης επιστημονικών κριτηρίων αξιολόγησης και αποδοχής
    - Συνεργασία με τα Ιδρύματα νομικής κατάθεσης
    - Αξιοποίηση υποδομής και τεχνογνωσίας Ιδρυμάτων
    - Υιοθέτηση τεχνολογικών μέτρων προστασίας

  - Δικαιώματα Βιβλιοθήκης ή Ιδρύματος
  - Δικαιώματα δημιουργών
  - Δικαιώματα χρηστών
  - Είδος πρόσβασης (εντός ή εκτός πανεπιστημιακού δικτύου)
  - Ποιος, πού, για ποιο σκοπό δύναται να χρησιμοποιήσει το υλικό
  - Διάστημα που το υλικό θα φιλοξενείται στο αποθετήριο
-

ΕΚΠΑ. Κ.Β ΝΟΠΕ: Νομικό Σπουδαστήριο

- **Ψηφιακή Βιβλιοθήκη διπλωματικών εργασιών Αστικού Δικαίου (1993 – 2006) (Lotus Notes και Horizon)**
  - **Αναπτύσσονται πρωτοβουλίες συγκέντρωσης νομικού περιεχομένου σε ειδικά επιστημονικά πεδία**
  - **Η δημιουργία νομικού αποθετηρίου είναι αποδεκτή από τη νομική επιστημονική κοινότητα**
-

Η συνέχεια και η νέα προσέγγιση

- Συνεργασία μεταξύ των νομικών σχολών και των επιστημονικών Ινστιτούτων
  - Εξέταση δυνατοτήτων χρήσης των νέων αδειών ανοιχτού περιεχομένου όπως οι άδειες ανοιχτού λογισμικού/ ανοιχτού περιεχομένου και Creative Commons.
-

Αντί επιλόγου

- Η σωστή διαχείριση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας δεν δημιουργεί προσκόμματα στην έρευνα και τη γνώση
  - Η δημιουργία ενός λειτουργικού μοντέλου συλλογής, διατήρησης και πρόσβασης σε νομικό περιεχόμενο θα μπορούσε να είναι αποτέλεσμα συνεργασίας μεταξύ των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, των συγγραφέων και των ερευνητών
-

Σας ευχαριστούμε
